

ДЕТЕРМІНАНТИ ПОБУДОВИ ФІНАНСОВОЇ АРХІТЕКТОНІКИ ПІДПРИЄМСТВ ЗВ'ЯЗКУ

©2019 СОСНОВСЬКА О. О., ЖИТАР М. О.

УДК 338.1.658
JEL: D04; A11; L22

Сосновська О. О., Житар М. О. Детермінанти побудови фінансової архітектури підприємств зв'язку

Метою статті є визначення та дослідження детермінантів побудови фінансової архітектури підприємств зв'язку. Доведено, що врахування детермінантів побудови фінансової архітектури підприємств зв'язку буде сприяти підвищенню ефективності їх фінансової діяльності та формуванню якісного фінансового потенціалу, що є необхідною умовою захисту від фінансових ризиків, забезпечення фінансової стійкості та гармонізації фінансових інтересів підприємства. Зроблено висновок, що досягнення таких результатів є основою для підвищення рівня фінансової безпеки та створення ефективної системи економічної безпеки підприємств зв'язку як домінанти їх сталого розвитку.

Ключові слова: детермінанти, фінансова архітектура, підприємства зв'язку, фінансова діяльність, фінансова безпека.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-3-192-198>

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 10.

Сосновська Ольга Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та економіки, Київський університет імені Бориса Грінченка (вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, 04053, Україна)

E-mail: sosnovska.oo@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-2177-0691>

Житар Максим Олегович – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул, заступник директора Навчально-наукового інституту фінансів, банківської справи Університету державної фіскальної служби України (вул. Університетська, 31, корп. В, Ірпень, 08201, Україна)

E-mail: zhytarmaksym@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3614-0788>

УДК 338.1.658
JEL: D04; A11; L22

Сосновская О. А., Житарь М. О. Детерминанты построения фінансової архітектури підприємств зв'язку

Целью статьи является определение и исследование детерминант построения фінансової архітектури підприємств зв'язку. Доказано, что учет детерминант построения фінансової архітектури підприємств зв'язку будет способствовать повышению эффективности их фінансової деятельности и формированию качественного фінансового потенциала, что является необходимым условием защиты от фінансовых рисков, обеспечения фінансової устойчивости и гармонизации фінансовых интересов предприятия. Сделан вывод, что достижение таких результатов является основой для повышения уровня фінансової безопасности и создания эффективной системы экономической безопасности підприємств зв'язку как доминанты их устойчивого развития.

Ключевые слова: детерминанты, фінансовая архитектура, предприятия связи, фінансовая деятельность, фінансовая безопасность.
Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Библ.:** 10.

Сосновская Ольга Александровна – кандидат экономических наук, доцент кафедры фінансов и экономики, Киевский университет имени Бориса Грінченко (ул. Бульварно-Кудрявская, 18/2, Киев, 04053, Украина)

E-mail: sosnovska.oo@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-2177-0691>

Житарь Максим Олегович – кандидат экономических наук, доцент кафедры фінансов и экономики, заместитель директора Учебно-научного института фінансов, банковского дела Університета государственной фінансовой службы Украины (ул. Университетская, 31, корп. В, Ирпень, 08201, Украина)

E-mail: zhytarmaksym@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3614-0788>

UDC 338.1.658
JEL: D04; A11; L22

Sosnovska O. O., Zhytar M. O. The Determinants of Building the Financial Architectonics of Communications Enterprises

The article is aimed at defining and researching the determinants of building the financial architectonics of communications enterprises. It is proved that consideration of the determinants of building the financial architectonics of communications enterprises will facilitate an increase of efficiency of their financial activity and formation of the qualitative financial potential, which is a necessary condition of protection of financial risks, ensuring financial stability and harmonizing the financial interests of enterprise. It is concluded that the achievement of such results is the basis for increasing the level of financial security and creation of an efficient system of economic security of communications enterprises as a dominant idea of their sustainable development.

Keywords: determinants, financial architectonics, communications enterprises, financial activity, financial security.

Fig.: 1. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 10.

Sosnovska Olga O. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance and Economics, Borys Grinchenko Kiev University (18/2 Bulvarno-Kudriavska Str., Kyiv, 04053, Ukraine)

E-mail: sosnovska.oo@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-2177-0691>

Zhytar Maksym O. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Finance named after L. L. Tarangu, Deputy Director, Educational and Research Institute of Finance, Banking of the University of State Fiscal Service of Ukraine (Bldg B, 31 Universytetska Str., Irpin, 08201, Ukraine)

E-mail: zhytarmaksym@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3614-0788>

У сучасних умовах існують не лише ризики, а й певні позитивні можливості, реалізація яких передбачає формування й функціонування ефективних механізмів оперативної адаптації до зовнішніх загроз, які виникають під час фінансової ді-

яльності підприємств. Вирішення таких питань має системний характер і пов'язане з реалізацією різноаспектних завдань та визначення детермінантів побудови. Слід зазначити, що наразі відсутні вагомі наукові здобутки щодо визначення детермінант побудови фі-

нансової архітекτονіки підприємств зв'язку, які є джерелом виникнення різноманітних ризиків фінансового характеру та, безумовно, впливають на підвищення ефективності фінансової діяльності підприємств зв'язку та рівень їх фінансової безпеки, що виносить зазначену проблему на новий рівень актуальності.

Теоретичні та практичні аспекти фінансової архітекτονіки підприємств досліджували багато зарубіжних учених, серед яких можна виділити: М. Барклі, Р. Брейлі, С. Бріггема, Р. Вишню, Г. Демсеца, Т. Долгоп'ятову, Р. Ентова, І. Івашківську, Р. Капелюшникову, М. Кокореву, Б. Коласа, Р. Ла Порта, Ф. Лопеса де Силанеса, С. Маерса, К. Сміта, А. Степанову, Д. Фінерті, Дж. Ван Хорна, А. Шляйфера та інших. Серед вітчизняних науковців, які досліджували дану проблематику, можна відзначити праці: Н. Бичкової, М. Білик, І. Бланка, І. Зятковського, М. Кужелева, В. Мельника, С. Онишко, О. Терещенка, А. Поддєрьогіна, В. Федосова, Л. Федулової, С. Юрія та інших. Концептуально-методологічні аспекти фінансової архітекτονіки сформувалися завдяки плідному творчому пошуку таких відомих учених, як О. Глущенко, А. Гриценко, О. Гудзь, Т. Косова, М. Лукашевич, З. Луцишин, П. Стецюк та інших.

Метою статті є визначення та дослідження детермінантів побудові фінансової архітекτονіки підприємств зв'язку.

З позиції даного дослідження під фінансовою архітектоною будемо розуміти сукупність взаємозалежних і взаємопов'язаних елементів фінансового середовища підприємств зв'язку, логічна структуризація яких буде сприяти підвищенню ефективності їх фінансової діяльності в контексті розробки та реалізації управлінських рішень щодо оптимізації фінансових ризиків для досягнення фінансової безпеки.

Сукупність чинників та стійких характеристик внутрішнього та зовнішнього фінансового простору, які безпосередньо впливають на особливості побудови фінансової архітекτονіки підприємств та безпеку їх фінансової підсистеми в умовах невизначеності економічного середовища, являють собою сукупність макроекономічних та мікроекономічних детермінантів фінансової архітекτονіки підприємств зв'язку, систематизацію яких наведено на *рис. 1*.

Макроекономічні детермінанти фінансової архітекτονіки підприємств зв'язку формуються на рівні глобальної та національної економіки, отже, вимагають пошуку адаптаційних механізмів підприємства до актуальних фінансових трендів світового масштабу. При цьому система економічної безпеки підприємств зв'язку має також передбачати використання можливостей зовнішнього середовища та одночасно вміти своєчасно нейтралізувати його потенційні загрози.

Найбільш поширеним у науковій літературі підходом до якісної оцінки впливу зовнішнього

середовища діяльності підприємств є PEST-аналіз (дослідження чотирьох груп факторів: *P* – policy, *E* – economy, *S* – society, *T* – technology), що надає можливість сформулювати цілісне уявлення про чинники макросередовища.

Слід зазначити, що використання PEST-аналізу є універсальним методом ситуаційного аналізу для будь-якого підприємства у галузі зв'язку. З огляду на це, доцільно систематизувати глобальні, детермінанти зовнішнього середовища, що мають вплив на побудову фінансової архітекτονіки підприємств зв'язку на глобальному, національному та галузевому рівнях (*табл. 1*).

Ідентифікація політичних чинників є необхідною умовою для розуміння особливостей політичного середовища підприємств та можливостей отримання ключових ресурсів для його діяльності. Політична складова представлена органами державної влади, діяльність яких визначає цілі та напрями розвитку суспільства, його ідеологію, зовнішню та внутрішню державну підтримку в різних сферах.

Політична ситуація в країні має вагомий вплив на розвиток галузей економіки та ділову активність підприємств. Правова складова включає закони та правові акти, що встановлюють допустимі норми ділових взаємовідносин, права, відповідальність, обов'язки підприємств, які регулюють діяльність, включаючи обмеження на окремі її види, визначаючи форми та методи захисту інтересів. Від знання та дотримання прийнятих законів і правових норм залежать вірність укладання та виконання контрактів, законність ділових операцій, можливість розв'язання суперечних та інших питань, пов'язаних з фінансовою діяльністю підприємства, що здійснюється в рамках існуючого законодавства [1].

Економічна складова макросередовища визначає загальний рівень економічного розвитку, що залежить від тривалості економічних циклів ринкових відносин і наявних економічних детермінантів, в яких функціонує підприємство. Так, до найбільш актуальних економічних трендів слід віднести розвиток фінансової глобалізації, яка передбачає інтеграцію країни в міжнародну фінансову систему та базується на фінансовій лібералізації та використанні послуг міжнародних фінансових посередників. Активізація зазначених тенденцій сприяє виникненню нових потенційних інвесторів та вільному залученню прямих інвестицій у реальний сектор економіки, зниженню вартості залучення капіталу, розширенню фінансових альтернатив для вітчизняних підприємств зв'язку та відповідне зростання рівня їх доходів.

Поряд з цим, неминучим процесом є виникнення таких негативних наслідків фінансової глобалізації, як посилення макроекономічної волатильності; підвищення чутливості національної економіки до дії зовнішніх шоків; посилення фінансової нестабільнос-

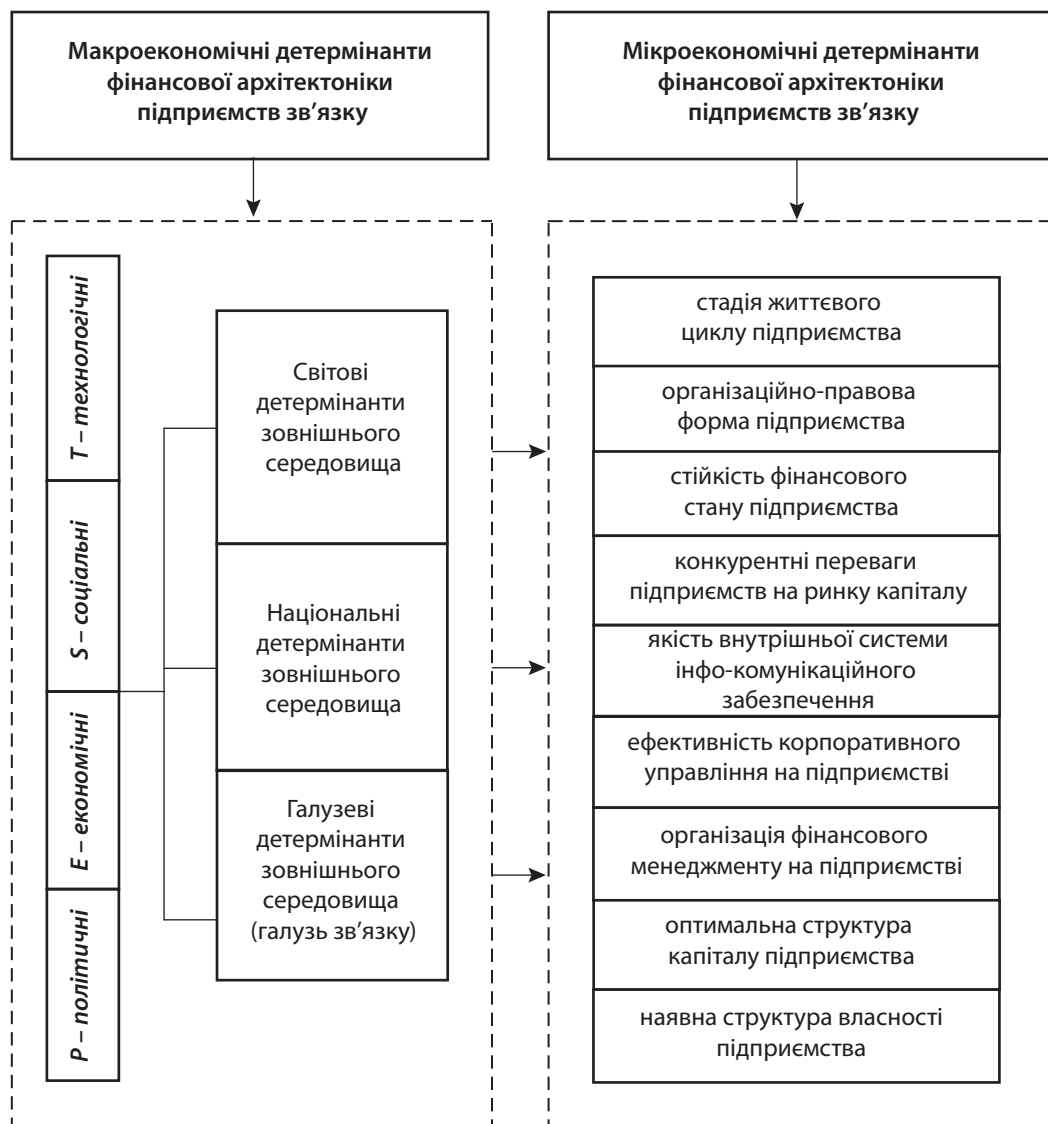

Рис. 1. Детермінанти фінансової архітектури підприємств зв'язку

ті в результаті зростання фінансових ризиків; втрата фінансової незалежності вітчизняних підприємств зв'язку як результат зростання частки власності іноземних інвесторів. Можна констатувати, що за даних умов відбувається трансформація національних фінансових систем, яка супроводжується рекомбінацією притаманних їй структурних елементів та побудовою абсолютно нових структур. Відповідно це має вплив на формування архітектури фінансів суб'єктів господарювання як структурної ланки фінансової системи країни, що вимагає своєчасної адаптації її структури до умов зовнішнього бізнес-середовища.

Результатом розвитку процесів фінансової глобалізації є виникнення фінансових криз як невід'ємної складової циклічного розвитку економіки, що охоплює зовнішньofінансову сферу економіки та проявляється в погіршенні платіжного балансу за поточними операціями, різкому зниженні курсу національної валюти, дефіциті платіжного ба-

лансу, виснаженні валютних резервів тощо. Загально-відомо, що будь-яка фінансова криза мезорівня або макрорівня має вплив на мікрорівень. Отже, існування кризової фази економічного розвитку зазвичай є відчутним у діяльності підприємств та може супроводжуватися незадовільними показниками їх фінансової діяльності, неоптимальною структурою капіталу та порушенням фінансової стійкості. За даних умов логічна структуризація складових фінансової системи підприємства, що забезпечує їх найбільш оптимальне співвідношення із урахуванням зовнішніх фінансових дисбалансів, буде сприяти забезпеченню стійких параметрів функціонування підприємств зв'язку в умовах фінансової невизначеності.

Соціальна складова представляє соціальні процеси та тенденції, що відбуваються в суспільстві та впливають на діяльність підприємства. Вона включає існуючі традиції, цінності, етичні норми, менталітет, що відображається на економічних методах ведення бізнесу. Зміни в зовнішньому та внутрішньому се-

PEST-аналіз макроекономічних детермінант зовнішнього середовища побудови фінансової архітектури підприємств зв'язку

Світові детермінанти зовнішнього середовища	
Р (політичні чинники)	Е (економічні чинники)
Непрогнозований характер політичних змін на міжнародному рівні. Стан політичної ситуації у світі. Рівень державної підтримки підприємств країн із залучення фінансових ресурсів	Розвиток фінансової глобалізації. Наявність кризових фаз економічного циклу. Стан кон'юнктури міжнародного ринку капіталу. Умови виходу на міжнародний фондовий ринок. Інвестиційний клімат у країнах іноземних партнерів
С (соціальні чинники)	Т (технологічні чинники)
Узгодженість етичних принципів ведення бізнесу у країнах іноземних бізнес-партнерів. Діловий менталітет іноземних партнерів. Ідентичність культурно-релігійних поглядів іноземних партнерів на економічні методи та інструменти ведення бізнесу	Прискорення темпів науково-технічного прогресу. Стрімкий розвиток світового інформаційного суспільства. Скорочення життєвого циклу технологій та впровадження інноваційних технологій. Якість інфо-комунікаційного забезпечення процесів залучення іноземного фінансового капіталу
Національні детермінанти зовнішнього середовища	
Р (політичні чинники)	Е (економічні чинники)
Досконалість окремих положень фінансового законодавства. Політичний клімат у державі. Законодавчі обмеження для виходу вітчизняних підприємств на міжнародний ринок капіталу	Наявність інфляційних процесів в економіці. Циклічні коливання банківського та фондового ринків. Стан інвестиційного клімату в країні. Стабільність державної фінансової політики. Рівень розвитку внутрішнього фінансового ринку. Індекс глобальної конкурентоздатності країни
С (соціальні чинники)	Т (технологічні чинники)
Раціональність розподілу доходів суспільства. Рівень фінансової грамотності населення. Схильність соціуму до інвестування. Рівень етичної бізнес-поведінки в державі	Надійність технологій захисту конфіденційної інформації. Рівень інноваційного розвитку країни. Якість інфо-комунікаційного забезпечення на рівні держави
Галузеві детермінанти зовнішнього середовища (галузь зв'язку)	
Р (політичні чинники)	Е (економічні чинники)
Законодавча діяльність органів державного регулювання в галузі зв'язку. Державна підтримка галузі шляхом застосування фінансових стимулів. Державне регулювання тарифної політики на послуги зв'язку	Рівень платоспроможного попиту на ринку послуг зв'язку. Конкурентоздатність продукту вітчизняних підприємств. Рівень економічного розвитку галузі. Рівень кредитоспроможності підприємств галузі зв'язку. Стан конкурентного середовища в галузі зв'язку.
Структура інвестиційних потоків	
С (соціальні чинники)	Т (технологічні чинники)
Рівень корпоративної соціальної відповідальності. Наявність кваліфікованих кадрових ресурсів. Розвиток інтелектуального потенціалу. Наявність ефективних мотиваційних механізмів на підприємствах галузі зв'язку	Рівень розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Інноваційна активність підприємств зв'язку. Розвиток телекомунікаційних і логістичних мереж. Упровадження нових методів обслуговування

редовищі підприємства, що викликані глобалізацією ринків, характеризуються зрушеннями в структурі робочих місць і демографії робочої сили, динамічними організаційними змінами, збільшенням кількості виникнення колективних трудових спорів та підвищенням рівня соціальної відповідальності керівників підприємства за прийняті управлінські рішення. Загальновідомо, що успішна діяльність сучасних підприємств залежить від здатності підприємства запо-

бігати ризикам і загрозам, що пов'язані з персоналом, організацією праці, трудовими відносинами та корпоративною культурою.

Як слушно зазначено у роботі [2], «...у сучасних умовах становлення інформаційного суспільства вже ні в кого не виникає сумнівів той факт, що турбота про людей, забезпечення атмосфери довіри, створення умов для постійного навчання, перепідготовки, мотивації для самореалізації стає невід'ємним

атрибутом діяльності сучасних підприємств». Отже, врахування таких соціальних чинників, як рівень корпоративної соціальної відповідальності, наявність кваліфікованих кадрових ресурсів та розвиток інтелектуального капіталу мають важливе значення на результати фінансово-господарської діяльності будь-якого підприємства та якісну побудову їх фінансової архітектури.

Необхідною вимогою сучасного економічного розвитку суспільства є визначення технологічної групи чинників у глобальному, національному та галузевому масштабах. Функціонування сучасних підприємств відбувається в умовах динамічного науково-технічного прогресу, який у своєму розвитку охоплює фундаментальні теоретичні та прикладні дослідження, конструкторсько-технологічні розробки, впровадження нової техніки та технологій для вдосконалення технологічних процесів на підприємствах. За даних умов якісний технологічний потенціал підприємств є запорукою їх конкурентоздатності та фінансового успіху. Адаже аналіз економічної діяльності вітчизняних підприємств свідчить, що найкращих результатів у підвищенні продуктивності праці, вдосконаленні якісних характеристик продукції, зниженні витрат виробництва та, відповідно, збільшенні прибутку досягають ті підприємства, які надають особливу увагу проблемам сучасної технічної оснащеності виробництва. Доведено, що впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій є необхідною умовою формування якісної системи інфо-комунікаційного забезпечення підприємств зв'язку для створення інформаційного продукту. З огляду на це можна зазначити, що технологічні детермінанти мають вагомe значення у фінансових бізнес-процесах підприємства.

Мікроекономічні детермінанти побудови фінансової архітектури підприємств зв'язку передбачають комплексне врахування чинників внутрішнього бізнес-середовища підприємств зв'язку, до яких слід віднести такі:

- ✦ стадія життєвого циклу підприємства як чинник експансії або рестрикції його фінансових можливостей щодо мобілізації фінансового капіталу;
- ✦ організаційно-правова форма підприємства, вибір якої обумовлює можливості щодо додаткових джерел залучення фінансових ресурсів;
- ✦ стійкість фінансового стану підприємства як умова його кредитоспроможності та інвестиційної привабливості;
- ✦ конкурентні переваги підприємства на ринку капіталу як результат позитивної кредитної історії та співпраці з надійними фінансовими партнерами;
- ✦ якість внутрішньої системи інфо-комунікаційного забезпечення як інструменту створення інформаційного продукту щодо можливості залучення фінансових ресурсів;

- ✦ ефективне корпоративне управління, метою якого є оперативне вирішення внутрішніх агентських конфліктів на основі підвищення якості комунікацій та внутрішнього корпоративного контролю;
- ✦ організація фінансового менеджменту на підприємстві, належний рівень якої буде сприяти раціональному вибору джерел фінансування та забезпеченню ефективності фінансової діяльності;
- ✦ оптимальна структура капіталу, що передбачає визначення такого співвідношення використання власного та позикового капіталу, при якому забезпечуються оптимальні пропорції між рівнем фінансової рентабельності та фінансової безпеки підприємства;
- ✦ структура власності як інструмент регулювання процесів фінансування на підприємстві.

Наприклад, структура капіталу підприємства, як детермінанта побудови фінансової архітектури підприємств зв'язку, залежить від співвідношення його власних і позикових ресурсів. Погоджуємося з точкою зору професора І. О. Бланка, що підприємство, яке використовує тільки власний капітал, має найвищу фінансову стійкість, але обмежує темпи свого розвитку, оскільки не в змозі забезпечити формування необхідного додаткового обсягу активів у періоди сприятливої економічної кон'юнктури та не використовує фінансові можливості приросту прибутку на вкладений капітал. Підприємство, що використовує переважно позиковий капітал, має вищий фінансовий потенціал свого розвитку за рахунок формування додаткового обсягу активів та можливості приросту фінансової рентабельності діяльності, однак значною мірою генерує фінансовий ризик і загрозу банкрутства [3]. Проблема вибору між ризиком і дохідністю, що виникає при розробці фінансових рішень щодо формування капіталу підприємства, вирішується в процесі оптимізації його структури капіталу. При цьому циклічний розвиток ринку банківського кредитування супроводжується високою волатильністю цін на кредитні ресурси із загальною тенденцією до їх подорожчання та зменшення пропозиції надання кредитних ресурсів. Збільшення вартості позикових фінансових ресурсів прямо впливає на побудову фінансової архітектури підприємства через зменшення попиту щодо їх залучення до структури фінансування.

Структура власності визначає тип організації фінансів підприємства, який залежить від концентрації власності та ідентифікації типу власника. Аналіз результатів сучасних наукових досліджень свідчить про існування різних варіантів трактування впливу

структури власності підприємств на процеси фінансування. У літературі, присвяченій аналізу структури власності підприємств, дана проблематика доволі часто розглядається з позиції визначення рівня концентрації власності та ідентифікації типу власника. Це обумовлено існуванням різних типів власників (приватні особи та держава, інсайдери та аутсайдери, мажоритарії та міноритарії, менеджери та інвестори), які мають принципово різні економічні інтереси, що провокує появу агентських конфліктів. Згідно з теоріями конфлікту інтересів (теорія агентських витрат, теорія корпоративного контролю та моніторингу витрат, теорія стейкхолдерів) як концентрація, так і розпилення власності мають свої недоліки, що відображаються на вартості та структурі фінансування.

Так, з одного боку, концентрація більшої частини власності в руках одного або декількох стратегічних акціонерів приводить до зростання їх зацікавленості в збільшенні вартості підприємства, що посилює об'єктивність у процесі прийняття управлінських рішень щодо вибору джерел фінансування. У даній ситуації позитивно розцінюється залучення додаткового позикового капіталу під наявні інвестиційні проекти в необхідному обсязі за умови адекватної ціни на капітал. З іншого боку, внаслідок концентрації акціонерного капіталу збільшуються витрати на його залучення в результаті падіння ліквідності. Окрім цього, концентрація власності перешкоджає додатковому моніторингу менеджерів з боку фондового ринку, доступному при розпиленні акціонерного капіталу та високій ліквідності акцій. Така ситуація може привести до часткового блокування доступу підприємства до ринків капіталу та, як наслідок, до проблеми недофінансування [5–7].

Використання переваг організаційно-правової форми підприємства сприяє диверсифікації джерел акумулювання фінансових ресурсів через залучення банківських кредитних ресурсів, вихід підприємства із емісією боргових цінних паперів та корпоративних прав на національний і міжнародний фондові ринки. Згідно з класичним підходом великі компанії, які найчастіше організовані у вигляді акціонерних товариств, мають більш відкритий доступ до ринків капіталу за рахунок того, що вони є інформаційно прозорими, мають менший ступінь волатильності активів, є більш диверсифікованими та випускають значні обсяги цінних паперів. Такі особливості забезпечують великим компаніям більший ступінь довіри з боку кредиторів та інвесторів, а також можливості вільного доступу до альтернативних зовнішніх джерел довгострокового фінансування. Разом з тим, компанії з невеликим обсягом сукупних активів виявляються більш фінансово обмеженими при залученні додаткового капіталу, що обумовлюється таким набором факторів, як високий рівень інформаційної асиметрії, ризик дефолту компанії, недостат-

ній рівень ліквідності, пріоритети в процесі прийняття фінансових рішень тощо [8–10].

ВИСНОВКИ

Таким чином, урахування вищезазначених детермінант побудови фінансової архітектури підприємств зв'язку буде сприяти підвищенню ефективності їх фінансової діяльності та формуванню якісного фінансового потенціалу, що є необхідною умовою захисту від фінансових ризиків, забезпечення фінансової стійкості та гармонізації фінансових інтересів підприємства. Відповідно досягнення таких результатів є основою для підвищення рівня фінансової безпеки та створення ефективної системи економічної безпеки підприємств зв'язку як доміанти їх сталого розвитку. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Князева О. А.** Стратегія розвитку поштового зв'язку : навч. посіб. Одеса : ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2013. 100 с.
2. **Гранатуров В. М., Литовченко І. В., Кораблінова І. А.** Управління конкурентоспроможністю оператора телекомунікацій : навч. посіб. Київ : Кафедра, 2013. 267 с.
3. **Бланк І. А.** Основы финансового менеджмента. Киев : Ника-Центр, 1999. Т. 1. 590 с.
4. **Кужелев М. О.** Концептуальні основи розвитку корпоративних відносин : монографія. Донецьк : ТОВ «Східний видавничий дім», 2012. 260 с.
5. **Наконечна А. С.** Адаптація фінансової архітектури суб'єктів господарювання в умовах циклічного розвитку економіки : дис. ... канд. екон. наук. Вінниця, 2018. 252 с.
6. **Sosnovska O., Zhytar M.** Financial architecture as the base of the financial safety of the enterprise. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4. No. 4. P. 334–340.
7. **Житар М. О., Сосновська О. А.** Аналіз методів оцінки рівня економічної безпеки підприємств. *Бізнес Інформ*. 2019. № 1. С. 21–26.
8. **Ивашковская И. В.** Модель корпоративного управления на основе стоимости для стейкхолдеров. *Вестник Финансовой академии*. 2010. № 2. С. 29–35.
9. **Ивашковская И. В., Степанова А. Н., Кокорева М. С.** Финансовая архитектура компаний. Сравнительные исследования на развитых и развивающихся рынках : монография. М. : ИНФРА-М, 2013. 238 с.
10. **Sosnovska O. O., Zhytar M. O.** Integral Valuation of the System Efficiency of Economic Security of the Enterprise // Collective Monograph «Association Agreement: Driving Integrational Changes». Accent Graphics Communications Chicago, Illinois, USA, 2019. P. 109–121.

REFERENCES

- Blank, I. A. *Osnovy finansovogo menedzhmenta* [Fundamentals of financial management], vol. 1. Kyiv: Nika-Tsentr, 1999.
- Hranaturov, V. M., Lytovchenko, I. V., and Korablinova, I. A. *Upravlinnia konkurentospromozhnistiu operatora telekomunikatsii* [Managing the Competitiveness of Telecommunications Operator]. Kyiv: Kafedra, 2013.
- Ivashkovskaya, I. V. "Model korporativnogo upravleniya na osnove stoimosti dlya steykholderov" [Cost Based Corpo-

rate Governance Model for Stakeholders]. *Vestnik Finansovoy akademii*, no. 2 (2010): 29-35.

Ivashkovskaya, I. V., Stepanova, A. N., and Kokoreva, M. S. *Finansovaya arkhitektura kompaniy. Sravnitelnyye issledovaniya na razvitykh i razvivayushchikhsya rynkakh* [Financial architecture of companies. Comparative studies in developed and emerging markets]. Moscow: INFRA-M, 2013.

Kniazieva, O. A. *Stratehiia rozvytku poshtovoho zviazku* [Strategy of development of postal communication]. Odesa: ONAZ im. O. S. Popova, 2013.

Kuzheliev, M. O. *Kontseptualni osnovy rozvytku korporatyvnykh vidnosyn* [Conceptual bases of development of corporate relations]. Donetsk: TOV «Skhidnyi vydavnychiy dim», 2012.

Nakonechna, A. S. "Adaptatsiia finansovoi arkhitektury subiektiv hospodariuvannia v umovakh tsyklichnoho rozvytku

ekonomiky" [Adaptation of the financial architecture of economic entities in the conditions of cyclical economic development]: *dys. ... kand. ekon. nauk*, 2018.

Sosnovska, O. O., and Zhytar, M. O. "Integral Valuation of the System Efficiency of Economic Security of the Enterprise". In *Association Agreement: Driving Integrational Changes*, 109-121. Illinois, USA: Accent Graphics Communications Chicago, 2019.

Sosnovska, O., and Zhytar, M. "Financial architecture as the base of the financial safety of the enterprise". *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 4, no. 4 (2018): 334-340.

Zhytar, M. O., and Sosnovska, O. A. "Analiz metodiv otsinky rivnia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv" [Analysis of methods for assessing the level of economic security of enterprises]. *Biznes Inform*, no. 1 (2019): 21-26.